

Boekverslag Scholieren.com

Die Nacht von Lissabon door Erich Remarque

anoniem

Auteur: Erich Maria Remarque

Titel: Die Nacht van Lissabon

Genre: Roman

Uitgever: Kiepenheuer & Witsch (KIWI)

Samenvatting

In 1942, midden in de oorlog, biedt een vreemde man aan de ik-figuur zijn kaartjes van een schip naar Amerika aan, in ruil voor het feit dat de ik-figuur de hele nacht luistert naar zijn levensverhaal in de oorlog. Dit accepteert de ik-figuur, omdat hij alleen maar kon dromen van een reis naar Amerika. De vreemde man, Josef Schwarz, vertelt hem dat hij uit Duitsland gevlucht was (omdat hij joods is) maar later weer terug keert voor zijn vrouw, Helen. Dan besluit Helen ook mee te vluchten, samen gaan ze dus op de vlucht voor het naziland. Hun uiteindelijke bestemming is om in Amerika aan te komen. Ze reizen van land naar land en van stad naar stad. Maar waar ze ook heen gaan, de nazi-broer van Helen (Georg) blijft achter hen aan gaan. Hij wil ervoor zorgen dat Helen weer mee terug gaat, maar dit weigert ze. Helen en Josef maken veel mee samen. Ze worden gevangen genomen door de Gestapo in Frankrijk. Dan komen ze vrij en moeten ze telkens onderduiken en voorzichtig doen om niet weer opgepakt te worden. Op een gegeven moment komt Josef erachter dat zijn vrouw kanker heeft, ze heeft dit al die tijd dat ze van hot naar her gevlucht zijn voor hem verzwegen omdat aan haar ziekte niets meer te doen was. Als op een gegeven moment ook Georg weer opduikt, vermoordt Josef hem. Georg wilde namelijk Josef in een concentratiekamp laten belanden en Helen mee terug nemen naar Duitsland, zij was immers wel Duits. Zonder iets te zeggen vlucht hij met Helen naar Portugal om daar te proberen om naar Amerika te gaan. Maar eenmaal in Portugal aangekomen pleegt Helen zelfmoord.

Eerste reactie

Ik heb dit boek gekozen op aanraden van mijn leraar. Ik wilde namelijk een boek lezen wat niet alleen maar over de oorlog gaat, maar waar ook nog een liefdesverhaal in zit. Daarom wees mijn leraar dit boek aan. Verder vertelde mijn leraar toen waar het boek ongeveer over gaat en toen besloot ik dat dit inderdaad een boek is wat ik graag zou willen lezen.

Tijdens het lezen van dit boek was mijn indruk erg goed. Ik vond het een erg spannend verhaal en tijdens het lezen wilde ik eigenlijk alleen maar verder lezen om de afloop te weten te komen. Verder vond ik dit boek tijdens het lezen ook erg spannend, omdat de broer van Helen, Georg, hen telkens op de hielen zat. Wanneer hij dan weer opdook vond ik het erg spannend. Na het lezen van dit boek was mijn indruk erg positief. Ik vind dit boek echt een heel mooi boek. Het boek bezit meerdere kanten, die mij allemaal erg aanspreken. Zo is het een erg spannend boek, vooral wanneer Georg telkens opduikt maar ook wanneer Helen en Schwarz weer de grens over moeten is het altijd weer de vraag of het ze lukt ja ofte nee. Verder is het ook een heel romantisch boek, omdat wat er ook gebeuren zal Helen mee wil op de vlucht samen met haar man, Schwarz. Zij en haar man blijven ondanks alles bij elkaar en ze blijven sterk en volhouden, zo worden ze bijvoorbeeld een keer gevangen genomen en toch keren ze weer bij elkaar terug en vluchtten ze verder. Tenslotte vind ik het ook een heel zielig boek, want het stel komt telkens weer voor tegenslagen te staan. Zo vluchten ze en worden ze gevangen genomen. Wanneer ze vrij komen blijft Georg, de broer van Helen, hen achtervolgen. Dan komt Schwarz er weer achter dat zijn vrouw kanker heeft. Daarna weer doodt hij Georg, omdat Georg hem gevangen wilde nemen. Dit vind ik allemaal echt zeer tragisch.

Verwerkingsopdracht

In mijn verwerkingsopdracht zal ik het vertelperspectief behandelen. Het vertelperspectief is in dit boek heel apart en ook best moeilijk om uit te leggen. Daarom zal ik met een voorbeeld van een stuk verhaal het vertelperspectief zo duidelijk mogelijk proberen uit te leggen. De hoofdpersoon is de ik-figuur, deze vertelt dat hij in Lissabon aan de haven stond en dat er opeens een man naar hem toekomt. Dit vertelt hij uit zijn oogpunt en hij is dus zelf aan het woord. Der man war jetzt neben mir. Er war etwas kleiner als ich. "Sind Sie Deutscher?" fragte er auf deutsch. (blz 7)

De man die hem deze vraag stelt vraagt hem dan ook nog of hij twee tickets wil voor het schip naar Amerika en in ruil daarvoor moet hij dan de nacht naar zijn levensverhaal luisteren, hier gaat de ik-persoon dan ook op in. Wanneer de ik-persoon en Josef Schwartz (de andere man) in een café gaan zitten vertelt Josef zijn hele levensverhaal, maar dit nu ook uit zijn eigen oogpunt. Dus nu lijkt het weer net alsof Josef de ik-persoon is. Zo gebruikt Josef bijvoorbeeld in zijn verhaal over zijn leven vaak: ik ging toen naar... Hierdoor lijkt het dus net alsof Josef eigenlijk de ik-persoon is, maar dit is hij helemaal niet. Wel staan zijn woorden altijd tussen haakjes, waardoor duidelijk wordt dat het Josef is die aan het woord is en niet de 'echte' ik-persoon. Verder komt het vaak voor dat de ik-persoon vertelt dat Josef iets zegt en vervolgens gaat Josef zelf zijn verhaal doen.

“Dann kam der Müncher Pakt”, sagte Schwarz.

“Das Leben wurde einem plötzlich neu geschenkt in diesem Herbst 38! Es war von einer solchen Leichtigkeit, dass man unvorsichtig wurde. Die Kastanien blühten sogar zum zweitenmal in Paris, erinnern Sie sich? Ich wurde so leichtsinnig, dass ich mich wie ein Mensch fühlte und mich leider auch so benahm. (blz 15)

Tenslotte komt ook nog vaak voor dat onder het verhaal door ook de ik-persoon aan het woord komt, dit is weer op een andere manier dan in mijn eerste citaat. Hier vertelt hij namelijk niet wat hij er van vond door bijvoorbeeld te zeggen: “ik vond het heel raar dat hij dat zei” of door te zeggen “ik zei dat ik het heel raar vond dat hij dat zei”. Maar hij vertelt hier iets door zeggen: “dat vind ik heel raar”, zei ik. Dit komt sterk over een met een ik-verhaal, waarin de schrijver over zijn eigen belevenissen vertelt.

“Es gibt noch welche”, erwiderte ich. “Sonst wären wir alle nicht mehr am Leben.”

(blz 17)

Beoordeling

Ik ben door dit boek te lezen vooral te weten gekomen hoe het er in de oorlog aan toe ging. De wreedheid van de Duitsers en het doorzettingsvermogen van vele joden naar het streven van hun vrijheid. Ik wist natuurlijk al dat de Duitsers heel erg weed waren, maar door dit boek te lezen waarin ook gevoelens van mensen staan beschreven, lijkt het net alsof je het zelf allemaal meemaakt. Hierdoor krijg je een echte indruk van de wreedheid van de Duitsers. Verder ben ik er ook achter gekomen hoe moeilijk het in de oorlogstijd voor Joden was. Zo vluchtte in het boek, Josef Schwarz terug naar Duitsland om zijn vrouw te zien. Terwijl hij terugging naar Duitsland had hij telkens heel veel angst om door de Duitse politie opgepakt te worden en ook wist hij niet meer wie hij kon vertrouwen. Nadat hij met zijn vrouw, Helen, terug vluchtte naar het buitenland kun je ook weer zien dater enorm veel angst was. De angst dat hij zijn vrouw nu nooit meer zou terug zien als één van beiden opgepakt werd en ook de voorzichtigheid waarmee ze moesten handelen zodat ze niet opgepakt zouden worden. Verder in het boek wordt ook duidelijk dat de Joden echt onderdrukt werden, ze konden echt geen kant op. Overal in elk land liep de Gestapo (duiste politie) en daarom was uiterste voorzichtigheid heel erg belangrijk. Josef had een valse pas laten maken, deze was eerder van een vriend van hem maar die was overleden. Deze vriend heette Josef Schwarz, daarom nam Josef (die eigenlijk helemaal geen Schwarz van zijn achternaam heette) deze pas. Met deze pas kon hij wel de grens overkomen en zijn vrouw kon dit zondervalse pas, omdat zij een geboren duitser was. Telkens als Josef de grens ove ging was hij heel bang dat hij gesnapt zou worden, omdat zijn pas vals was. De voorzichtigheid waarmee ze ook moesten handelen was ook een heel belangrijk

punt in het boek. Ze deden namelijk expres geen rugzak om omdat dat op zou vallen. Daarnaast wilden ze er ook niet armoedig bij lopen omdat dit ook een kenmerk was voor een vluchteling.

Dit boek heeft bij mij zeer veel vragen opgeroepen. Zo snap ik ten eerste niet waar de joden dit ooit aan verdiend hebben. De Duitsers maakten ze het echt ongelooflijk zuur. Ook snap ik niet dat ook de politie in Frankrijk de Joden oppakt terwijl ze eigenlijk tegen de oorlog waren. In het boek zelf vraag ik me af waarom Josef nou echt terugging naar Duitsland. In het boek zegt hij tegen Helen dat hij terugkwam uit liefde, maar tegen de ik-persoon zegt hij dat hij terug ging om te kijken of ze een ander had en dus ook uit liefde. Maar het blijft eigenlijk vaag waarom hij nou echt terugging. Verder vraag ik me ook af waarom Helen niet gewoon tegen Josef zei dat ze ernstig ziek was, ik denk namelijk dat dit hun relatie erg had kunnen vertserken. Verder heb ik me het hele boek door afgevraagd hoe het zou aflopen als ze echt in Portugal aankwamen en naar Amerika zouden gaan. Deze vraag heeft mij er ook toe aangezet het boek met plezier uit te lezen. Het antwoord op mijn vraag heb ik natuurlijk gevonden in het einde van dit boek.

Ik vond dit een heel mooi en ontroerend boek. Ik kan me echt geen bladzijde in het boek herinneren dat ik niet ontroerend vond. Vanaf het moment dat Josef met heel veel angst in zijn lichaam terug ging naar Duitsland voor zijn vrouw tot het moment dat hij zijn vrouw dood aantrof in de hotelkamer heeft het boek me ontroerd. Ik denk ook dat het vertelperspectief hier heel veel mee te maken heeft. De schrijver laat namelijk een verhaal lezen vanuit verschillende oogpunten, door het verhaal uit verschillende oogpunten te laten zien wordt het verhaal nog ontroender. Ik zal hierbij een voorbeeld uit het boek noemen. Josef vertelt bijvoorbeeld dat hij zijn vrouw dood aantrof en echt niet kon begrijpen waarom Helen zelfmoord gepleegd had, terwijl zij samen zo gelukkig waren. En het allerergste vond Josef nog dat ze geen briefje achtergelaten had na haar moord. De ik-persoon reageert dan en vertelt zijn rede waarom ze geen briefje achtergelaten had.

“Ich stand und starrte, und dann suchte ich nach einem Brief. Es war keiner da. Nichts war da. Sie war gegangen ohne ein Wort. Verstehen Sie das?”

“Ja” sagte ich.

“Sie verstehen es?”

“Ja” erwiderte ich. “Was hätte sie Ihnen denn noch schreiben sollen?”

“ Irgend etwas. Warum. Oder-“

Er schwieg. Er dachte wahrscheinlich an letzte Worte, an eine letzte Liebesbeteuerung, an etwas, was er hätte mitnehmen können in seine Einsamkeit. Er hatte gelernt, viele Schablonenbegriffe abzustreifen, aber anscheinend nicht diesen.

“Sie hätte nie aufhören können zu schreiben, wenn sie einmal angefangen hätte”, sagte ich.

“Dadurch, dass sie Ihnen nichts geschrieben hat, hat sie Ihnen mehr gesagt, als sie je in Worten hätte können.” (blz 302)

Hier is dus zichtbaar doordat de ik-persoon zijn mening geeft dat het nog ontroerender wordt. Dus doordat er voor zo een vertelperspectief is gekozen worden de emoties in het boek versterkt.

Tenslotte vond ik het ook een heel interessant boek, omdat ik veel geleerd heb over hoe wreed het er in de oorlog aan toe ging. Zowel vreemde als zelfs familie (broer van Helen) wilden Joden kleineren en afschuwelijk behandelen, welke band je ook maar met ze gehad had. Zoals ik al eerder geschreven heb, wist ik allang dat de Duitsers heel wreed waren geweest. Maar door dit boek lijkt het net alsof je ook in het leven van Josef zat en alles zelf mee hebt gemaakt, emoties worden in dit boek met name door het vertelperspectief versterkt en daardoor krijg je een hele goede indruk van de tweede wereldoorlog.